

Regionaal Adaptatie Plan

21 juli 2020

Strategische visie en plan van aanpak voor een ruimtelijk adaptief en klimaatbestendige Regio Vallei en Veluwe.

Inleiding	2
De druilerige zomers en lange witte winters van weleer zijn voltooid verleden tijd	3
R1 Samen oppakken!	4
Klimaatuitdagingen voor Regio Vallei en Veluwe	4
Speerpunten aanpakken met gereedschap	5
R2 Gericht aanpakken!	7
2.1 Prettig wonen en werken	9
2.2 Aangenaam recreëren	15
2.3 Basisfuncties veiligstellen	16
2.4 Natuurlijk bodem- en watersysteem	17
R3 Doorpakken!	18
Lokaal gebeurt het	18
Organisatie en Financiering	20
Werkplan	21
W1 Projecten	23
Speerpunten ruimtelijke adaptatie	23
W2 Samenwerking	25
Manifest Regio Vallei en Veluwe	25
De verdeling van taken (kort samengevat)	26
Wat we gaan doen in de samenwerking	26
2. Afkoppelkansenkaart	27
3. Communicatie en Kennisontwikkeling	28
4. Financiering	29
5. Manifest Ruimtelijke Adaptatie	30
6. Facilitaire ondersteuning	30
W3 Organisatie	32
Manifest Regio Vallei en Veluwe	32
1. Bestuurlijk Platform	32
2. Bestuurlijke Regiegroep	32
3. Ambtelijke Kerngroep	33

Inleiding

Het klimaat verandert en dat is goed te merken. Het leidt steeds vaker tot weersextremen. We zullen ze moeten accepteren, ons aanpassen en anticiperen op verandering om aangenaam te kunnen blijven wonen, werken, sporten en recreëren in de Regio Vallei en Veluwe.

Mei 2020 staat te boek als droogste meimaand ooit. De processierups werd al bestreden. Eerder dit jaar stroomde het water weer rijkelijk in de Leuvenumse beek, na maanden droog te hebben gestaan. De brandweer is extra alert op het risico op natuurbranden met de huidige droogte. En met hete zomers hebben we meer behoefte aan veel verkoelende buitenruimte. Het vullen van privé zwembaden en het sproeien van tuinen zet onze grondwatervoorraad onder druk. Meebewegen met de effecten van klimaatverandering: niemand kan er onderuit. We zullen allemaal iets moeten doen, of laten.

ZOOM IN | KNMI | KLIMAATEFFECTATLAS

Naast elkaar en met elkaar zullen we gaan meebewegen met de klimaatveranderingen! Als (semi-)overheden in de Regio Vallei en Veluwe zien wij het als onze taak om daarin het voortouw te nemen.

In 2017 spraken 28 Gemeenten, Waterschap Vallei en Veluwe, Provincies Gelderland en Utrecht, Veiligheidsregio's, Vitens en Rijkswaterstaat de gezamenlijke ambitie uit om in 2050 een klimaatrobuuste regio te willen zijn waar we veilig, gezond en welvend samenleven. Dat is vastgelegd in ons Manifest. Voor het hele gebied zijn de kwetsbaarheden van wateroverlast, droogte en hitte al in kaart gebracht in de klimaateffectatlas.

Gemeenten hebben veelal lokale uitwerkingen gemaakt (verdiepingslagen). Er zijn al de nodige voorbeeldprojecten te benoemen waar Manifestpartners nauw bij betrokken waren. We brengen waar nodig partijen bijeen en ondersteunen waar mogelijk initiatiefnemers. Nu is het moment om als Manifestpartners met andere partijen regionale speerpunten te bepalen voor de komende jaren, aanvullend op wat eenieder zelf kan doen.

De speerpunten om ruimtelijk in te spelen op klimaatverandering staan in dit Regionaal Adaptatie Plan (RAP). Hiermee sluiten we aan op de landelijke systematiek van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Met een speerpunt bedoelen we een inhoudelijke en breed gedeelde klimaatuitdaging.

Door samen te werken, zetten we als Manifestpartners een gezamenlijke gereedschapskist klaar. Gevuld met handreikingen, praktijkvoorbeelden, subsidiemogelijkheden, expertise, etc. Materiaal dat eenieder zelf kan benutten om te werken aan een klimaatbestendige omgeving! Deze kist is dynamisch. Op ieder moment zijn nieuwe werkmaterialen welkom. Bovendien is het geschikt voor maatwerk, om het toe te spitsen op eigen situatie en organisatie. Sluit je aan bij een initiatief of ga met een van de Manifestpartners in gesprek over wat nog meer nodig is aan gereedschap. Dan gaan we het samen ontwikkelen of haken aan bij andere ontwikkelingen. Stap voor stap gaan we lokaal onze leefomgeving sneller en/of slimmer aanpassen aan klimaatverandering. Als het nodig is, passen we ook dit RAP aan.

De druilerige zomers en lange witte winters van weleer zijn voltooid verleden tijd

Laten we ons samen met particulieren, bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties, brandweer, GGD, natuurorganisaties, hoveniers, vakantieparkeigenaren en vele anderen voorbereiden op hete zomers, tropenroosters, natuurbranden, plagen, lokaal wateroverlast door tropische stortbuien, langere nazomers en een langer groeiseizoen. Het klimaat verandert, en wij bewegen mee. Onder ons motto:

Regionaal delen. Lokaal doen.

OPPAKKEN | AANPAKKEN | DOORPAKKEN

R1 | Samen oppakken!

Klimaatuitdagingen voor Regio Vallei en Veluwe

Sinds 1901 is in Nederland de gemiddelde jaartemperatuur toegenomen met 1,9 graden Celsius. De positieve en negatieve effecten daarvan merken we ook in onze Regio Vallei en Veluwe. De verandering van het klimaat brengt ons meer zomerse dagen en zachtere winters, maar leidt ook vaker tot weersextremen en steeds meer overlast.

Zo speelt droogte een steeds grotere rol, met meer kans op natuurbranden en verdroging van natuur, drinkwaterwinning die onder druk staat, meer irrigatieverboden voor de landbouw en beperkingen op sproeien van tuinen, funderingsproblemen en bodemdaling in veenweidegebied. Lokaal wateroverlast in tunnels en kelders speelt op andere plekken. Steeds meer mensen in dichtbebouwde gebieden zullen hittestress ervaren; oncomfortabel en bovendien gevaarlijk voor kwetsbare groepen. Klimaatverandering kan ook leiden tot een langer groeiseizoen in de landbouw en langer recreatie seizoen. Gezien de diversiteit van het landschap, van de Eempolders, flanken tot de valleien, is maatwerk per plek of gebied nodig. Welke regionale uitdagingen de Manifestpartners met andere partijen specifieker op zich af zien komen, leest u verderop.

FACTS & FIGURES | KNMI | KLIMAATEFFECTATLAS

Afwachten is geen optie

Niemand wil het risico lopen dat we straks bijvoorbeeld ziekenhuizen niet meer kunnen bereiken, natuurgebieden onomkeerbare schade ondervinden, grotere groepen kwetsbare mensen langdurige stress ervaren, bedrijfsprocessen vastlopen, of nieuwbouw op de verkeerde plek staat. Uitstel van actie leidt tot een hypotheek op de toekomst: hogere kosten op een later moment. Steeds meer particulieren, ondernemers en andere partijen werken al met kleine en grote stappen aan klimaatadaptatie in de eigen woon- en werkomgeving (afkoppelen, groene daken, wadi's etc.). Slim meeliften op ontwikkelingen als een herstructurering of groot onderhoud is vaak wel mogelijk. Klimaatadaptatie zal de komende jaren vaker vragen om grote aanpassingen van onze omgeving die niet makkelijk op zichzelf te financieren zijn.

Naast en met elkaar vanuit eigen rol en mogelijkheden

Iedereen kan meebewegen met klimaatverandering op zijn manier: bewoners, bedrijven, organisaties, (semi)overheden en kennisinstellingen in de regio Vallei en

Veluwe. Meebewegen met het klimaat, soms letterlijk, soms figuurlijk, vraagt van iedereen weer wat anders. Variërend van bewustzijn over risico's tot een kleine aanpassing of acties tot veel (bestuurlijk) lef om lastige beslissingen te nemen. Met gereedschap dat al voor handen is of door nieuw gereedschap te ontwikkelen.

Manifestpartners als versnellers

Aanvullend op lopende en nieuwe (lokale) initiatieven zullen de Manifestpartners, met anderen, op specifieke regionale uitdagingen het voortouw nemen om een vraagstuk te agenderen, informatie te verzamelen, partijen in beweging te brengen en aanspreekpunt te zijn. Onder het motto: Regionaal delen, Lokaal doen! Daar waar versnelling nodig is, willen de Manifestpartners elkaar en anderen aanjagen en verbinden. Hoe we dat denken te doen, staat in dit Regionaal Adaptatie Plan (RAP) voor de Regio Vallei en Veluwe, als eerste etappe naar een klimaatbestendige regio in 2050. Het RAP helpt om elkaar te kunnen vinden op klimaatonderwerpen en uitdagingen. Iedereen die iets met klimaatverandering wil of moet doen, kan aanhaken met het goede gereedschap onder handbereik.

REGIONAAL MANIFEST RUIMTELIJKE ADAPTATIE

Speerpunten aanpakken met gereedschap

Het RAP is bedoeld als regionale agenda met een dynamische gereedschapskist om te kunnen werken aan klimaatverandering.

Richtinggevend en ter inspiratie

In het RAP staan thematische ambities en -doelen beschreven. Per thema geven we aan welk klimaatgereedschap ofwel: maatregelen, beschikbaar zijn. Ook duiden we welke (ideeën voor) te ontwikkelen maatregelen en acties we zien. Vervolgens benoemen we een selectie van regionale speerpunten die de Manifestpartners als eerste willen oppakken. Speerpunten worden geconcretiseerd in een of meer projecten en trajecten in het werkplan. De speerpunten zijn benoemd op basis van urgentie en op basis van en energie bij meerdere partijen.

We kunnen niet alles tegelijk oppakken!

Soms kunnen we elkaars gereedschap kopiëren of delen, zoals bij het stimuleren van afkoppeling van regenwater. Soms moet nieuw gereedschap ontwikkeld worden, zoals het idee voor regionale bouwafspraken of kunnen voorschriften verankerd worden in beleid. En wellicht heeft een partij nog gereedschap om toe te voegen!

Naast regelgeving kan gereedschap ook gericht zijn op communicatie of verkennende gesprekken en samenwerking. We zoeken kansen voor koppeling met natuurlijke investeringsmomenten en andere majeure (beleid)ontwikkelingen, van een kleine verbouwing of onderhoud aan een groenvoorziening tot groot zoals de komst van de Omgevingswet, de energietransitie, de transitie van de landbouw, de kwaliteitsimpuls vakantieparken en aandacht voor biodiversiteit en natuurontwikkeling.

Wat we al weten

De (ruimtelijke) kwetsbaarheden in de regio en de mogelijke risico's en kansen zijn voor de hele regio Vallei en Veluwe in kaart gebracht. Sinds 2017 hebben de Manifestpartners daar intensief met elkaar aan gewerkt. Zo zijn stresstesten ontwikkeld, is de Klimaateffectatlas online gegaan met een schat aan informatie, is een afkoppelkansenkaart en zijn gemeenschappelijke folders over afkoppelen opgesteld en hebben we samen cursussen georganiseerd. Ook zijn risicodialogen gevoerd op regionaal en op lokaal niveau. We 'willen' en 'weten' al veel samen, in navolging van de Nationale Adaptatie Strategie 'weten willen werken'. De komende jaren komt de focus meer en meer op concrete aanpassingen en acties: werken.

Klimaatadaptatie: we doen het al en we zetten elk apart én waar nodig samen een tandje bij!

ZOOM IN | PWVE

Dynamisch document

Samen gaan we de klimaatadaptatie-zoektocht aan. Elke twee jaar maken de Manifestpartners een concreet werkplan. Waar nodig wordt het RAP bijgesteld. Want een zoektocht is en blijft het voorlopig, vanwege de complexiteit met veel betrokken partijen, de brede scope van klimaatadaptatie en de noodzakelijke vernieuwing in gedrag en handelen. Daarom benadrukken we dat dit RAP ook meebeweegt op voortschrijdend inzicht en maatschappelijke ontwikkelingen.

OPPAKKEN | AANPAKKEN | DOORPAKKEN

R2 | Gericht aanpakken!

Veilig, gezond, welvarend en prettig leven willen we allemaal. Het veranderende klimaat met de daarmee gepaard gaande weersextremen zet dat onder druk. Ons gezamenlijke streven is om dit op te vangen en om te buigen. Risico's voorkomen, kansen pakken en onze leefomgeving sterker en mooier maken: een klimaatrobuuste en -adaptieve regio. Een regio die een stootje kan hebben en soepel inspeelt op wisselende en extremere weersomstandigheden.

De tijdshorizon ligt op 2050

Dat lijkt ver weg, maar er moet nog veel gebeuren. Bovendien is meekoppelen met natuurlijke investeringsmomenten noodzakelijk en gewenst. Ook de scope van de opgave is breed, klimaatadaptatie raakt onze leefomgeving op vele manieren. Gelukkig staan we daarbij niet op punt 0, we zijn al onderweg en zien tal van mooie initiatieven.

In deze complexiteit biedt focus op vier thema's houvast. We kunnen elkaar makkelijker vinden op relevante thema's. Door te kiezen kunnen we ook onze beperkt beschikbare middelen en menskracht slimmer inzetten om tot concrete stappen te komen. Door ons te beperken ontwikkelen we klimaatmeesterschap.

Vier ruimtelijk-functioneel gekozen thema's stellen we centraal in onze aanpak

Als er op een plek of gebied iets wordt gebouwd, verbouwd, gepland of georganiseerd, zal op die bewuste plek met alle maatschappelijke ontwikkelingen rekening gehouden moeten worden, inclusief de klimaatverandering. In elk thema moet rekening gehouden worden met de vier belangrijkste klimaattrends uit de Nationale Adaptatie Strategie: het wordt natter, droger, warmer en de zeespiegel stijgt. Bovendien helpt een meer ruimtelijk-functionele en integrale insteek om elkaar en andere netwerken te vinden.

2.1 | PRETTIG WONEN EN WERKEN

2.2 | AANGENAAM RECREËREN

2.3 | BASISFUNCTIES VEILIGSTELLEN

2.4 | NATUURLIJK BODEM- EN WATERSYSTEEM

De klimaat-stresstesten laten zien wat de te verwachten gevolgen in de regio zijn

Het veranderende klimaat zorgt in onze regio voor langere warmere periodes in de zomer. Bovendien worden de perioden van hitte langer en warmer, perioden van droogte nemen toe. Daarnaast komen piekbuien vaker voor met wateroverlast en overstromingsgevaar. Door veranderingen in neerslag hier en bovenstrooms neemt de grilligheid van rivieren toe en daarmee de kans op overstroming. Hoe we in kunnen spelen op deze risico's komt aan de orde binnen de thema's.

Aanpakken

Per thema formuleren we gezamenlijke ambitie, beschrijven we de urgentie en het belang en geven vervolgens aan welke mogelijke maatregelen partners alleen of samen kunnen nemen. Maatregelen en acties die, groen en rijp naast elkaar, (versneld) ontwikkeld kunnen worden. Daaruit hebben we enkele concrete speerpunten gekozen die we op het schaalniveau van de regio als eerste oppakken. De selectie is gemaakt op basis van: de mate waarin energie aanwezig is bij meerdere partijen, duidelijke regionale meerwaarde wordt gezien en of er urgentie en momentum is. In het werkplan 2021-2022 maken we afspraken hoe we de speerpunten nader concretiseren in projecten en acties (resultaat, budget, trekker, capaciteit).

2.1 | Prettig wonen en werken

Urgentie en belang

Onze leefomgeving, de omgeving waarin we wonen en werken, is gevoelig voor klimaatverandering. We hebben rekening te houden met langere warme en hete periodes in de zomer. Bovendien neemt de kans op piekbuien toe.

Onze woon- en werkomgeving is binnen steden en dorpen vaak sterk versteend waardoor hittestress en wateroverlast groter wordt. In de beperkte ruimte moeten oplossingen gevonden worden. Ook droogte heeft gevolgen als verzakkende gebouwen en tuinen en groenvoorziening die verpieteren, het risico op natuurbranden stijgt bovendien. Zuinig (drink)watergebruik is steeds belangrijker omdat droge en hete periodes de vraag laten stijgen. Ook zijn lager gelegen delen van de regio kwetsbaar voor overstroming. Dit heeft gevolgen voor onze gezondheid, ons welbevinden en onze productiviteit. De kwaliteit van onze leefomgeving is een belangrijke randvoorwaarde voor de kwaliteit van ons leven. Voor bestaande bouw zijn verbouwmomenten dé gelegenheid om te kijken welke klimaatanpassingen nodig zijn. De bevolking en bedrijvigheid van onze regio neemt de komende jaren nog flink toe en dit leidt tot verdere verstedelijking. Het is van belang om nieuwe woon- en werklocaties direct klimaatbestendig in te richten. Bovendien schept deze dynamiek kansen om de omgeving slim aan te passen. Een klimaatadaptieve woon- en werkomgeving biedt ook waarde op andere vlakken zoals biodiversiteit en vastgoedwaarde. Marktpartijen en overheden zullen lokaal en regionaal aan de slag moeten.

Gezamenlijke Ambities

Klimaatbestendig, veilig en gezond

ingerichte stedelijke leefomgeving

Onder alle weersomstandigheden is sprake van een optimaal leefklimaat in gebouwen waar gewoond en gewerkt wordt, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.

Water(overlast) en hittestress in gebouwen wordt voorkomen door inrichtingsmaatregelen op het niveau van gebouw en omgeving. Nieuwe gebouwen worden zoveel mogelijk klimaatadaptief gebouwd.

Er is (relatief) minder verharding en meer vergroening in de woon- en werkomgeving, o.a. vanwege de infiltratiemogelijkheden van regenwater.

Wijken en werklocaties blijven bereikbaar via doorgaande wegen bij extreem weer.

Maatregelen en acties

Stimulering van de bouwsector om klimaatadaptief te (ver)bouwen, samen met de keten: bouwers, ontwikkelaars, woningbouwverenigingen, overheden en andere relevante partijen.

- Verkennen van de meerwaarde van een regionaal bouwconvenant waarin we afspraken maken over de wijze waarop we bouwen en verbouwen en hoe we de kwaliteit borgen.

Uitwisseling kennis en voorbeelden over klimaatbestendig bouwen.

- Verkennen van mogelijkheden voor voldoende waterberging en verkoelende of vergroeningsmaatregelen in de openbare ruimte met ketenpartners zoals: *projectontwikkelaars, woningbouwverenigingen, ondernemersverenigingen en wijkcollectieven.*
- (Landelijke) richtlijnen, afspraken en werkwijzen uitwisselen. *Goede voorbeelden en innovaties delen.*
- Mogelijkheden verkennen samen met overheden en bedrijfsleven om risico's van klimaatverandering voor het productieproces en de bedrijfsvoering in beeld te brengen en te reduceren.

- Stimuleren en inspireren van particulieren zowel individueel als collectief: o.a. *Operatie Steenbreek, koppeling zoeken met duurzaamheidsinitiatieven, etc.*

Handvatten en richtlijnen om klimaatbestendig bouwen te verankeren in beleid, regels en plannen.

- Verankering klimaatadaptatie in omgevingsvisies en omgevingsplannen, programma's en projecten.
- Bijvoorbeeld over het gebruik van hemelwater (vasthouden, bergen of infiltreren) en gebruik van grond- en drinkwater. Over het vergroenen van de buitenruimte (op publiek en privaat terrein). Over verkoeling door beïnvloeding van zonlicht (*schaduw, reflectie en wind*).

SPEERPUNTEN 2021-2022

PRETTIG WONEN EN WERKEN | WERKPLAN 2021-2022

Prettig leefklimaat in en om de woning

1e PROJECT: KETENAFSPRAKEN KLIMAATBESTENDIG BOUWEN

BESCHRIJVING: Betrekken alle relevante partijen. Uitwerken mogelijke instrumenten (maatregelen, regelingen en regels). Keuze maken voor een strategie en uitwerken van afspraken en wijze van implementatie. Ondertekenen van afspraken.

RESULTAAT: Een lijst van te implementeren instrumenten (communicatie, financiële prikkels en juridische regels) om te komen tot klimaatbestendige gebouwen.

2e PROJECT: ONTWIKKELAFSPRAKEN MET WONINGCOÖPERATIES

BESCHRIJVING: Betrekken alle relevante partijen. Uitwerken mogelijke prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcoöperaties, afspraken en wijze van implementatie en ondertekenen van afspraken.

RESULTAAT: Gedragen tekstvoorstellen over klimaatadaptatie om op te nemen in de prestatieafspraken van de woningcoöperaties.

3e PROJECT: INSTRUMENTENMIX VOOR BESTAAND STEDELIJK GEBIED

BESCHRIJVING: Betrekken alle relevante partijen. Uitwerken mogelijke instrumenten (communicatie, regelingen en regels). Keuze maken voor een strategie en uitwerken van afspraken en wijze van implementatie. Ondertekenen van afspraken.

RESULTAAT: Strategie om private terreinen in bestaand stedelijke gebied klimaatbestendig te maken en een meerjarenprogramma van in te zetten instrumenten voor bestaand stedelijk gebied, inclusief de nog uit te werken kennisvragen.

4e PROJECT: STIMULERINGSREGELING KLIMAATBESTENDIGE MAATREGELEN

BESCHRIJVING: Per gemeenten een stimuleringsregeling opstarten of verder uitbouwen voor het klimaatbestendig maken van de private ruimte. Daarbij gebruik maken van de ervaring die al opgedaan is bij diverse gemeenten in de regio.

RESULTAAT: Een instrument om burgers en bedrijven te stimuleren en te kunnen belonen voor klimaatbestendig handelen.

Aandacht voor hittestress, tijdens extreem warme dagen

PROJECT: HITTEPLAN

BESCHRIJVING: Opstellen van plannen voor 5 gemeenten in 2021 o.b.v. het format van de GGD. Vervolgens opstellen van plannen voor de overige gemeenten.

RESULTAAT: Minder schade/overlast van hitte door gecoördineerd handelen.

Regionaal delen. Lokaal doen.

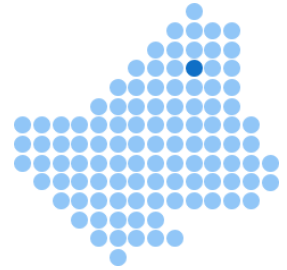
Volg het voorbeeld uit de regio:

4 praktische voorbeelden

Afkoppelen bedrijven Gemeente Oldebroek

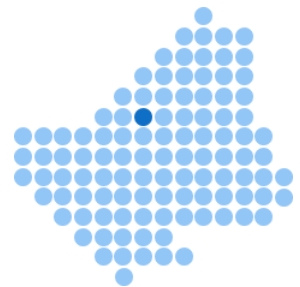
De gemeente richt zich op het grootschalig afkoppelen van verhard oppervlak, te beginnen bij de (bedrijven)terreinen van Plukon en Cêlavíta. De werkzaamheden worden gecombineerd met het project om de restwarmte van afvalwater van Cêlavíta te gebruiken om het water van het vlakbij gelegen zwembad te verwarmen.

AFKOPPELEN REGENWATER

Groen- en natuurinclusief puntensysteem Ermelo

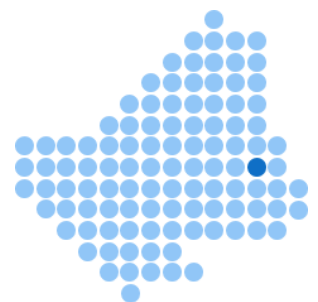
De gemeente Ermelo hanteert een puntensysteem voor groen- en natuurinclusief bouwen. Afhankelijk van de omvang van het project wordt er een verplicht aantal punten voorgeschreven. De essentie van het puntensysteem is dat de initiatiefnemer maatregelen neemt die punten waard zijn. De maatregelen dienen gebaseerd te zijn op een ecologisch advies. Dit heeft meerdere doelen: de biodiversiteit vergroten, klimaatverbetering, het stimuleren van natuurbeleving en het behoud van een prettige leefomgeving, welzijn en gezondheid. Het begrip groen- en natuurinclusief bouwen wordt op deze manier breed uitgelegd.

GROEN- EN NATUURINCLUSIEF BOUWEN

Klimaatadaptief bouwen Apeldoorn

In Apeldoorn wordt gewerkt aan een instrument om klimaatadaptief bouwen te borgen. Dit instrument kan dienen als raamwerk voor andere gemeentes in onze regio. De links verwijzen naar het bouwconvenant van Zuid-Holland en de handreiking decentrale regelgeving klimaatadaptief bouwen en inrichten. Deze bestaande documenten zijn voorbeelden van het borgen van klimaatadaptief bouwen.

BOUWCOVENANT (PFF) | REGELGEVING (PFF)

Klimaatadaptieve reconstructie bedrijventerrein Amersfoort

Het Hoefkwartier in Amersfoort is nu vooral een kantoorgebied, met ook een aantal grote onderwijsinstellingen. Het plan is om dit gebied de komende jaren te veranderen in een groene stadswijk waar het fijn is om te wonen, werken, leren en ontspannen. In de openbare ruimte worden stenen waar mogelijke vervangen door groen en water. Hierbij is klimaatadaptie een van de principes die geldt als leidraad voor de ontwikkeling van de wijk.

STADSWIJK DE HOEF WEST

2.2 | Aangenaam recreëren

2.3 | Basisfuncties veiligstellen

2.4 | Natuurlijk bodem- en watersysteem

OPPAKKEN | AANPAKKEN | DOORPAKKEN

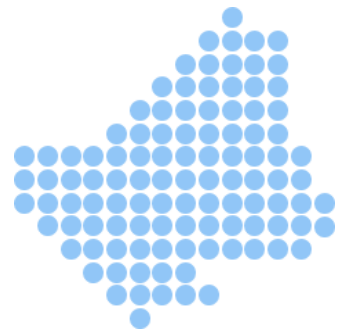
R3 | Doorpakken!

Lokaal gebeurt het

Klimaatadaptatie is iets voor ons allemaal. Van bewoner, tot overheid, van bedrijf tot maatschappelijke organisatie. Waar het gaat om onszelf, de Manifestpartners, gaan we ervan uit dat iedere individuele organisatie naar eigen vermogen, rekening houdend met de eigen (wettelijke) taken, stappen zet richting klimaatbestendigheid.

Op deze plek gaan we in op de uitgangspunten voor onze aanpak.

Naar eigen vermogen stappen zetten richting klimaatbestendigheid kan vanuit één of meer rollen: als initiatiefnemer, eigenaar, ruimtelijk regisseur, als expert-adviseur, bevoegd gezag, als aanjager of aanspreekpunt voor lokale en/of eigen initiatieven. Het is voor iedereen een uitdaging om klimaatadaptatie onderdeel van het reguliere werk te maken. Iedere partner is primair zelf verantwoordelijk om te zorgen voor een goede afstemming met alle betrokken beleidsvelden en organisatieonderdelen. Lokaal gebeurt het! Regionaal gaan we kennis, ervaring en gereedschap delen!

De samenwerking van Manifestpartners richt zich primair op het vergroten van de kracht van individuele partijen. Door regionaal te delen: betekenisvolle stappen te verspreiden, verbinden en versterken.

VERSPREIDEN

We inspireren elkaar met goede voorbeelden, kennis, gereedschap en ervaringen. Zo kunnen we elkaar helpen bij het vergroten van de bewustwording van de kansen en bedreigingen van klimaatverandering bij een breed publiek.

VERBINDEN

We brengen partijen bij elkaar om samen verder te komen op complexe klimaatuitdagingen. Daarmee ontzorgen we partijen met (het ontwikkelen van) bouwstenen voor beleid, met afspraken, richtlijnen en toegang tot (financiële) middelen voor uitvoering. Samen kunnen we ook aanspraak maken op extra financieringsmogelijkheden uit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (Impulsgelden), Zoetwatervoorziening Oost Nederland en andere bronnen.

VERSTERKEN

We omarmen initiatieven en ondersteunen deze door onze kennis en netwerken in te zetten.

Verder richten de Manifestpartners zich op het versnellen van gezamenlijke regionale, grensoverschrijdende uitdagingen.

Deze kunnen niet door één partij worden aangepakt want de uitdagingen en belangen zijn te complex en overstijgen individuele partijen, ze zijn letterlijk en figuurlijk grensoverschrijdend. Deze uitdagingen vragen een aanpak vanuit een netwerk of coalitie van partijen. Voor dit soort uitdagingen en uitdagingen die niet vanzelf of snel genoeg opgepakt worden, wil het Manifest de motor zijn: verspreiden, verbinden, versterken. Op deze manier zijn al mooie resultaten geboekt, zoals de Klimateffectatlas Vallei en Veluwe. De inventarisatie van kwetsbaarheden bij wateroverlast en hittestress is efficiënt uitgevoerd voor de hele regio Vallei en Veluwe. Mensen met kennis en kunde weten elkaar steeds sneller te vinden in de regio door versterking van het netwerk. Voor de komende tijd willen we slagkracht in de regio verder vergroten door te investeren in het opstellen en delen van handreikingen en betere kennis- en gegevensuitwisseling. We blijven bouwen aan een steeds sterker netwerk waar ideeën worden gedeeld. Dit voorkomt dat we op meerdere plekken het spreekwoordelijke wiel aan het uitvinden zijn.

Het speelveld van klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie raakt alles wat we doen. De Manifestpartners realiseren zich terdege dat klimaatadaptatie niet de enige beleidsontwikkeling in de regio is. Zo lopen tal van trajecten zoals de vijf Regionale Energie Strategieën in onze Regio (Cleantech Regio, U10/16, Amersfoort, Noord-Veluwe en Food Valley), de Regiodeal Veluwe, Regiodeal Food Valley en Zwolle, Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer, het Zoetwaterprogramma Oost Nederland, de Blauwe Agenda Heuvelrug, het Actieplan Wonen en nog veel meer. De Omgevingswet werpt haar schaduw vooruit en heeft al gezorgd voor een grootschalige beweging richting een integrale benadering van de fysieke leefomgeving bij overheden. In de Omgevingsvisies en -plannen en straks ook Programma's (gericht op uitvoering) moet klimaatadaptatie een plek krijgen.

Het risico op overlappende plannen en overlegstructuren is daarmee groot, maar ook de kansen om elkaar te versterken. Afstemming, rol- en taakverdeling én focus zijn van belang. Het belang van het benoemen van regionale speerpunten en een stap voor stap aanpak is daarmee groot. De Manifestpartners zien voor zichzelf een agenderende en signaleringsrol. Specifiek voor gemeenten zien we een belangrijke rol als schakel tussen alle lokale initiatieven, belangen en uitdagingen en beleidsontwikkelingen gericht op de kwaliteit van de (fysieke) leefomgeving.

NAS-ADAPTATIETOOL | ADAPTATIE PER SECTOR

Organisatie en Financiering

Strategisch plan

De Manifestpartners zijn initiatiefnemers van het Regionaal Adaptatie Plan voor Vallei en Veluwe. In een tweearig werkplan zijn concrete regionale projecten opgenomen met afspraken over taken, rollen en financiering. De speerpunten worden als eerst opgepakt.

WERKPLAN RUIMTELIJKE ADAPTATIE

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het Regionaal Adaptatie Plan ligt bij Bestuurlijk Platform Manifestpartners bestaande uit de voorzitters van de drie werkregio's, een vertegenwoordiger van het waterschap Vallei en Veluwe, van de provincies Utrecht en Gelderland, Vitens, GGD's en veiligheidsregio's. Dit bestuurlijk overleg waakt over de voortgang van het RAP en bestuurlijke afstemming met andere ontwikkelingen. De drie werkregio's vervullen een spilfunctie tussen gemeenten/lokaal en Manifestregio/regionaal.

De Manifestpartners monitoren de uitvoering, stimuleren het delen van kennis, kunde en ervaringen, agenderen, inspireren en zetten aan tot actie waar nodig.

OPPAKKEN | AANPAKKEN | DOORPAKKEN

Werkplan

Ruimtelijke Adaptatie Vallei en Veluwe

We gaan aan de slag om onze regio Vallei en Veluwe samen met (semi-) overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners nog klimaatbestendiger te maken. We hebben daarvoor de speerpunten vastgelegd in ons Regionaal Adaptatie Plan. Wat we in 2021 en 2022 gaan doen lees je in dit werkplan.

Een korte terugblik

Op 7 december 2017 hebben wij het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend in het bijzijn van de Deltacommissaris. Het Manifest is de doorvertaling naar onze regio van de afspraken uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In 2018 zijn wij voortvarend aan de slag gegaan, we hebben de stresstesten uitgevoerd en de klimaateffectatlas gemaakt, we hebben klimaatateliers en risicodialogen uitgevoerd, bijeenkomsten georganiseerd, een klimaatscan voor elke organisatie gemaakt en deze website gelanceerd. In 2019/2020 hebben wij een strategisch plan voor onze ruimtelijke adaptatie gemaakt en cursussen en bijeenkomsten georganiseerd en gebruik gemaakt van de impulsregeling van het Ministerie van I&W.

REGIONAAL ADAPTATIE | PLAN REGIONAAL MANIFEST | DPRA

De meerwaarde van samen optrekken in de regio is ons direct in 2018 duidelijk geworden.

Door gezamenlijk op te trekken daar waar mogelijk (bijvoorbeeld bij het opstellen van stresstesten) kan tegen geringere kosten invulling worden gegeven aan de afspraken uit het Deltaplan. Naast de financiële besparing is er ook een besparing van uren en creëren we een basis van uniformiteit en maken we kennis- en gegevensuitwisseling mogelijk.

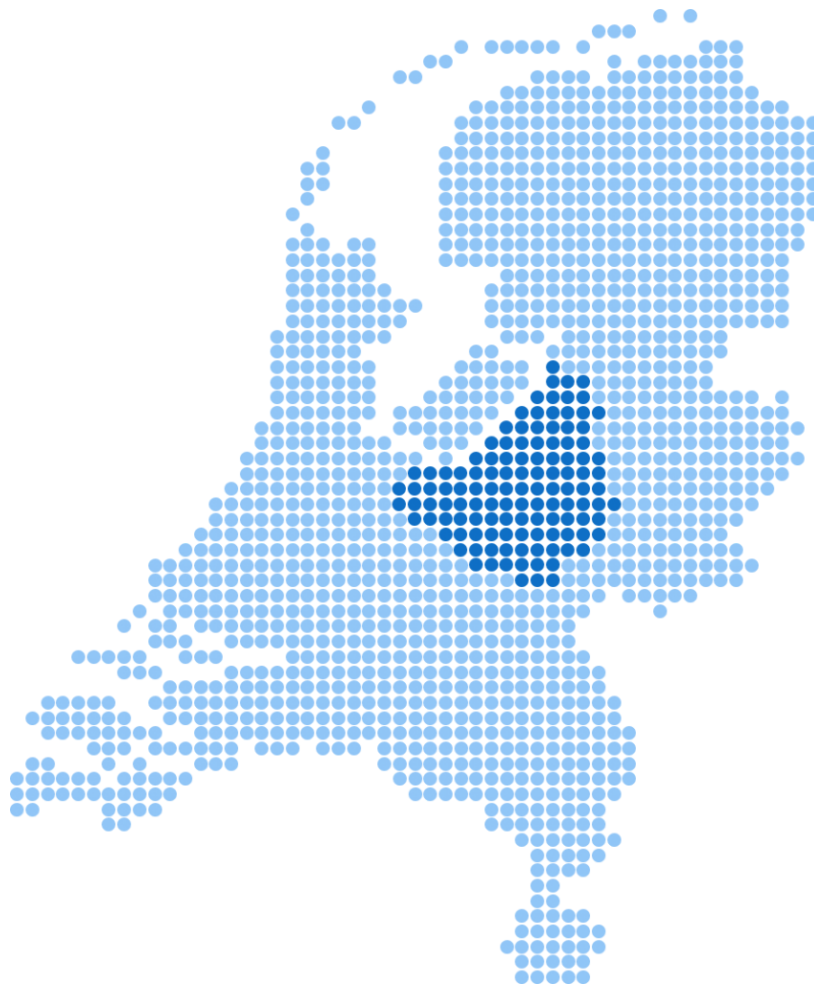

Door de omvang van de samenwerking wordt de regio interessant voor andere partijen om mee te werken, zoals de GGD's, woningbouw corporaties, bouwers, landschap beherende organisaties, etc. Kansen kunnen gezamenlijk worden opgepakt in het groeiende en breder wordende netwerk waar mensen en partijen elkaar sneller weten te vinden.

Om echt voortgang en direct ook tempo te kunnen maken, is een planmatige en gestructureerde aanpak noodzakelijk. Met dit werkplan geven we aan hoe we de ambities in ons Regionaal Adaptatie Plan de komende 2 jaar uitwerken.

Het strategisch belang van het plan is op 4 december 2020 door alle partijen onderschreven en vormt de basis voor de beleids- of projectontwikkeling bij de manifestpartner. Het werkplan is geldig voor 2 jaar. Elke 2 jaar zal het werkplan worden geactualiseerd en opnieuw vastgesteld voor de daarop komende 2 jaar. Als basis hiervoor vindt een evaluatie plaats van de voortgang van de ambities uit ons Regionaal Adaptatie Plan en de werkafspraken uit het werkplan. Ambtelijk wordt gewerkt met een groslijst van maatregelen die uitgevoerd moeten of kunnen worden om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Elke 2 jaar wordt deze lijst geactualiseerd en dit vormt de basis voor het 2-jaarlijkse werkplan in de manifestregio.

Regionaal delen. Lokaal doen.

PROJECTEN | SAMENWERKING | ORGANISATIE

W1 | Projecten

Speerpunten ruimtelijke adaptatie

Regionaal Delen, Lokaal Doen luidt ons credo. Samen gaan we de komende 2 jaar vele projecten oppakken, onze regio weet van aanpakken. Samen gaan we speerpunten oppakken en vervolgens kunnen we lokaal doorpakken.

De Manifest Regio werkt projectmatig samen

De Manifestpartners zijn tot een selectie gekomen van projecten met regionale meerwaarde, urgentie en aansluiting op lopende processen en andere ontwikkelingen in context van klimaatadaptatie. De projecten die in de Manifest Regio gezamenlijk worden opgepakt vormen het werkplan 2021-2022. Per project wordt een eigen projectorganisatie opgezet. De projectleider kan voor coördinatie en uitvoering een medewerker van één van de manifestpartners en / of een externe adviseur inschakelen.

De projecten voor 2021-2022 zijn ruimtelijk-functioneel op thema ingedeeld

- Prettig wonen en werken
- Aangenaam recreëren
- Basisfuncties veiligstellen
- Natuurlijk bodem- en watersysteem

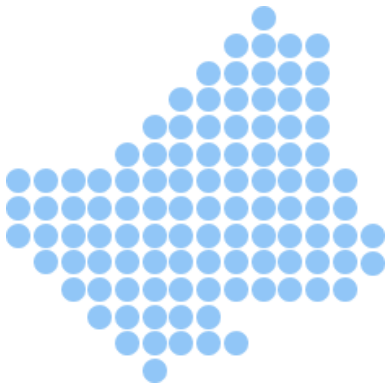
Voor alle projecten worden de volgende punten in een plan van aanpak beschreven.

- Doel en eindresultaat
- Projectbeschrijving en verwachte werkzaamheden
- Begin en einddatum
- Interne opdrachtgever (een lid van het bestuurlijke overleg)
- Projectleider (een lid van de kerngroep)
- Samenstelling van de werk/projectgroep
- Te betrekken partijen
- Kosten en financiering

De voortgang wordt gerapporteerd aan de Kerngroep en aan de Bestuurlijke Regiegroep (zie Organisatie).

- De projecten zijn op thema vermeldt in het RAP.
- De kosten en de financiële dekking staan vermeld in een aparte bijlage.
Manifestpartners kunnen deze financiële paragraaf van het werkplan opvragen bij het secretariaat van het kernteam.

Regionaal delen. Lokaal doen.

PROJECTEN | SAMENWERKING | ORGANISATIE

W2 | Samenwerking

Manifest Regio Vallei en Veluwe

Als 3 werkregio's DPRA, (Platform Water Vallei en Eem, Noord – en Oost Veluwe) werken we al sinds 2017 samen. Met elkaar vormen we de Manifest Regio Vallei en Veluwe. Onze samenwerking heeft het karakter van een netwerk-organisatie.

Het uitgangspunt

Voor de Manifest regio geldt als uitgangspunt dat er wordt samengewerkt op de onderdelen waar dit duidelijke meerwaarde biedt. Onderstaand overzicht geeft een indicatie van de acties die al dan niet in samenwerking opgepakt kunnen worden. In de praktijk zal per vraagstuk maatwerk geleverd worden, waardoor afgeweken kan worden van onderstaand overzicht.

De samenwerking

- Elke partner behoudt zijn autonomie en is en blijft zelf verantwoordelijkheid om klimaatadaptatie in het beleid te verankeren en de noodzakelijke maatregelen in het eigen verzorgingsgebied te nemen.
- (Coalities van) individuele partijen kunnen voor specifieke opgave partijen met elkaar samenwerken.
- Werkregio's zijn vanuit het Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) gericht op de samenwerking in de regio op water, de waterketen en klimaatadaptatie en verzorgen de voortgangsrapportages, stimuleringsaanvragen etc.
- Binnen Manifest Regio aanvullende regionale opgave worden opgepakt.
- Binnen de regio Rijn-Oost is voor wateronderwerpen een afstemmingsgremium over het beleid en voortgang van water en klimaatadaptatie vraagstukken waar 1 persoon onze Manifest Regio vertegenwoordigd.
- Binnen het netwerk is het een kwestie van 'halen en brengen' van kennis en ervaringen. En het is nadrukkelijk de ambitie om meer onderlinge samenwerking te initiëren en te faciliteren in het ontwikkelen van kennis, communicatiematerialen en technieken, en/of het samen doen van projecten.
- Voor een succesvolle netwerkorganisatie is een Regionaal Kernteam in het leven geroepen, dat de samenwerking initieert, faciliteert en coördineert. Gericht op een efficiënte en effectieve aanpak, om zo de kracht van de samenwerking in de regio te benutten.

De verdeling van taken (kort samengevat)

Manifestregio Vallei en Veluwe

- De nadruk ligt op kennisuitwisseling, afstemming en uitvoering van het (boven)regionale, gezamenlijke programma.

Werkregio

- De drie werkregio's (DPRA) Vallei en Eem, Noord-Veluwe en Oost-Veluwe vormen een gebiedsgerichte tussenschakel. Daar worden in eerste instantie de lokale agenda's met elkaar gedeeld en afgestemd, wordt kennis, ervaring en grensoverschrijdende vraagstukken met elkaar gedeeld, en wordt realisatie gefaciliteerd (met bijv. ontsluiten DPRA middelen).
- Samenwerkingsregio's concretiseren voor hun eigen werkgebied op gewenste maatregelen en projecten en bewaken de voortgang, jagen aan waar nodig en monitoren het regionale werkplan en coördineren de uitvoering.

Individuele partijen

Aanvullende op het werkplan van de manifestregio hebben partijen een eigen uitvoeringsagenda/acties met:

- De benodigde inrichtingsmaatregelen.
- Lokale projecten.
- Een programma voor de ontwikkeling en implementatie van beleid en regelgeving (in geval van overheden).

Naast de projecten die we gaan uitvoeren binnen de regio zijn er ook taken in de samenwerking om het netwerk te stimuleren, faciliteren en partijen met elkaar te verbinden.

Wat we gaan doen in de samenwerking

1. Klimaateffectatlas

In 2018 hebben wij gelet op de klimaatverandering voor het gehele gebied verschillende stresstesten gemaakt. De resultaten daarvan zijn terug te vinden in onze klimaateffectatlas. De klimaateffectatlas wordt veelal ingezet bij risicodialogen, plannen van nieuwe projecten, klimaatateliers etc.

Gemeenten vragen ook om specifieke kaarten uit de klimaateffectatlas. Dit vraagt GIS handelingen en bewerkingen. Daarnaast vragen adviesbureaus in opdracht van gemeenten details uit de klimaateffectatlas. De GIS handelingen moeten worden uitgevoerd. Hiervoor moet capaciteit worden ingekocht. Op het gebied van klimaateffecten, zoals hitte en droogte, wordt onderzoek gedaan en dit levert verbeterde kaarten op. Onze klimaateffectatlas moet doorontwikkeld worden en aangepast aan de nieuwste inzichten. Nieuwe kaarten zullen in de klimaateffectatlas worden geplaatst en kaarten zullen worden ontwikkeld. Het is belangrijk om de atlas actueel en aantrekkelijk te houden en door het vele gebruik van de atlas komen er ook steeds meer vragen naar ons toe. Het onderwerp klimaatadaptatie gaat meer en meer leven.

Schematisch overzicht van taken

Klimaateffectatlas	Samenwerkende partijen
Opstellen en onderhouden	Individuele gemeente Manifestregio*

* Vervult hierin een trekkersrol

KLIMAATEFFECTATLAS

2. Afkoppelkansenkaart

Samen hebben we een afkoppelkansenkaart ontwikkeld. Deze wordt op de website gepubliceerd. De kaart dient als basis voor het aanvragen van ZON bijdrages. Daarnaast moet de kaart regelmatig worden geactualiseerd. In 2021 starten we met het monitoren van de voortgang van het afkoppelen.

Schematisch overzicht van taken

Afkoppelkansenkaart	Samenwerkende partijen
Opstellen en onderhouden	Individuele gemeente Manifestregio*
Monitoren voortgang afkoppelen	Individuele gemeente Manifestregio*

Inrichtingsprojecten	Samenwerkende partijen
Vorbereiden en uitvoeren	Individuele gemeente* Provincie of Waterschap*
Monitoren voortgang afkoppelen	Individuele gemeente* Provincie of Waterschap*

* Vervult hierin een trekkersrol

3. Communicatie en Kennisontwikkeling

Communicatie is belangrijk. We hebben in 2018 een website gemaakt met daarop de klimaateffectatlas c.q. stresstesten. Deze website is eind 2018 uitgebreid met achtergrondinformatie voor professionals en inwoners. De website wordt veel gebruikt, na 4 maanden al 16.000 hits en op dit moment al meer dan 40.000. Dit vraagt om een actief beheer van de website en regelmatig nieuws plaatsen. In 2021 zullen we de website aanpassen.

Naast deze website is er een toolbox ontwikkeld met communicatiemiddelen zoals folders, maquettes, etc. Deze is te gebruiken door alle partners en kunnen “gepersonaliseerd” worden voor elke gemeente. De toolbox zal komende jaren worden aangevuld en uitgebreid met nieuw materiaal dat zal worden ontwikkeld. Samen met Vitens gaan we gezamenlijk de communicatie oppakken zodat er bijvoorbeeld ten tijde van droogte eenduidige informatie wordt verstrekt. Om blijvende aandacht te vragen voor klimaatadaptatie en goede voorbeelden te delen met elkaar, en deze blijven delen op de website.

We zijn een ‘traditie’ gestart met een netwerkdag voor bestuurders, managers en ambtenaren te organiseren op de eerste vrijdag van december.

Kennisontwikkeling

Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen, op het gebied van ons eigen vak water en riolering en door de verbreding van onze taak. Denk daarbij aan Omgevingswet, Klimaatakkoord ed. Dit vraagt om een constante kennisontwikkeling en toepassing in de dagelijkse werkzaamheden. Wij gaan voor onze regio op maat gemaakte cursussen, bijeenkomsten organiseren. Hierbij willen we ook de verbinding maken naar de andere beleidssectoren als Ruimtelijke Ontwikkeling en Stedelijke Ontwikkeling, Groenbeheer en Biodiversiteit, Gezondheid en Preventie, Energietransitie en Circulair.

Schematisch overzicht van taken

Communicatie en Kennisontwikkeling	Samenwerkende partijen
Project en plancommunicatie	Individuele gemeente* Provincies of Waterschap*
Ontsluiten algemene informatie (website)	Individuele gemeente Provincies of Waterschap* Werkregio's*
Loketfuncties (beschikbaar voor vragen)	Individuele gemeente Provincies of Waterschap Werkregio's*
Events (organiseren/bijwonen)	Individuele gemeente Provincies of Waterschap Werkregio's*
Ontwikkel ambassadeurs	Individuele gemeente Provincies of Waterschap Werkregio's*
Bewoners initiatieven	Individuele gemeente* Provincies of Waterschap* Werkregio's

* Vervult hierin een trekkersrol

4. Financiering

Voor het verwerven van ZON bijdragen wordt namens de Manifest Regio een bod gedaan. De DPRA bijdrages worden per werkregio aangevraagd, waarbij ervaringen zullen worden gedeeld.

Schematisch overzicht van taken

Financiering	Samenwerkende partijen
Werven DPRA-middelen	Werkregio's
ZON	Individuele gemeente

	Provincie of Waterschap Werkregio's Manifestregio Rijn-Oost regio*
Financiële prikkels	Samenwerkende partijen
Opstellen kaders stimuleringsregeling	Werkregio's*
Uitvoeren stimuleringsregeling	Individuele gemeente* Provincie of Waterschap

* Vervult hierin een trekkersrol

5. Manifest Ruimtelijke Adaptatie

Elke 2 jaar stellen we een werkplan op en monitoren we de voortgang. Er zullen de komende jaren nieuwe projecten worden geformuleerd en projecten worden geëvalueerd. Taken die door het Kernteam Manifest zullen worden uitgevoerd.

Manifest Ruimtelijke Adaptatie	Samenwerkende partijen
Opstellen Regionaal Adaptatie Plan (RAP)	Manifestregio*
Programmering 2-jaarlijks Werkplan	Manifestregio*
Monitoren (project)voortgang	Manifestregio*
Evaluatie van maatregelen en acties	Manifestregio*

* Vervult hierin een trekkersrol

6. Facilitaire ondersteuning

Uit de 3 samenwerkingsregio's zal een afvaardiging worden geformeerd die een coördinerende taak heeft en zorgt voor de afstemming tussen de verschillende werkregio's en taken verdeelt richting boven regionale en landelijke activiteiten.

Daarnaast zijn er uren geraamd voor projectmatige, secretariële en financieel-administratieve ondersteuning om de organisatie te laten draaien. Ook is er budget om specifieke deskundigheid in te huren op onderwerpen zoals omgevingsvisie, subsidiewerving, etc.

Regionaal delen. Lokaal doen.

PROJECTEN | SAMENWERKING | ORGANISATIE

W3 | Organisatie

Manifest Regio Vallei en Veluwe

Bestuurlijke zaken waaronder de agendering, keuze van regionale projecten, het werkplan en de financiering daarvan worden behandeld in het Bestuurlijk Overleg van de Manifestpartners (BO). Dit overleg wordt in beginsel een- tot tweemaal per jaar gehouden met roulerend voorzitterschap. De voorzitter wordt in onderling overleg benoemd.

Voor de volgende activiteiten is een organisatie nodig:

1. Bewaken van de voortgang van het werkplan.
2. Voorbereiden van de ambtelijke en bestuurlijke overleggen.
3. Toezicht op de financieel administratieve zaken van het aanjaagteam.

1. Bestuurlijk Platform

Tot de taken van het Bestuurlijk Platform Manifestpartners behoren het informeren, afstemmen, vertegenwoordiging van de regio Vallei en Veluwe als geheel, beleidsvoorbereiding, vaststellen uitvoeringsprogramma, monitoring voortgang inhoudelijk en financieel, bestuurlijke besluitvorming van de separate partijen voorbereiden.

Het BO bewaakt dat er een goede samenwerking plaatsvindt tussen de partners en tussen de werkregio's. Het Bestuurlijk Platform van de manifestpartners is eigenaar van het werkplan en zorgt voor het opstellen, vaststellen en actualiseren van het plan. De voorzitters van de drie samenwerkingsregio's vertegenwoordigen alle gemeenten en zorgen dat ze gemandateerd zijn vanuit de werkregio om besluiten te nemen. De manifestpartijen mandateren de deelnemers van het bestuurlijk overleg om 2-jaarlijks het werkplan en bijbehorende financiële begroting te actualiseren.

2. Bestuurlijke Regiegroep

Omdat het Bestuurlijke Platform Manifestpartners een groot aantal partners kent, wordt gewerkt met een compacte Regiegroep die de bestuurlijke processen

bewaakt. In de Bestuurlijke Regiegroep zitten vier sleutelorganisaties: drie voorzitters van de werkregio's en een afgevaardigde van het Waterschap Vallei en Veluwe, aangevuld met ambtelijke adviseurs van de provincies Utrecht en Gelderland. De Bestuurlijke Regiegroep komt minimaal 2 keer per jaar bij elkaar en daarnaast op afroep.

De Bestuurlijke Regiegroep heeft als taken en verantwoordelijkheden:

- Opdrachtgever en klankbord voor de kerngroep.
- Voorbereiden van de bestuurlijke overleggen.
- Het duiden van kansen en aanjager van het RAP tussen de partners en tussen de werkregio's.
- Eerste vertegenwoordigers van de Manifestregio Vallei en Veluwe extern.
- Toezicht houden op de financieel administratieve zaken van het kernteam binnen de kaders van het werkplan.
- Jaarlijks rapporteren aan de Manifestpartners.

3. Ambtelijke Kerngroep

In opdracht van de Bestuurlijke Regiegroep is de kerngroep als werkorganisatie verantwoordelijk voor coördinatie van de uitvoering van het werkplan. De kerngroep is samengesteld uit een (ambtelijke) vertegenwoordiging van de 3 werkregio's aangevuld met enkele Manifestpartners. Zij benoemen onderling een voorzitter/trekker.

Tot de taken van de Kerngroep behoren:

- Opstellen van het 2-jaarlijks werkplan en bijbehorende financiële begroting.
- De voortgang van het vastgestelde werkplan inhoudelijk en financieel monitoren en waar nodig bijsturen. De voorzitter van de kerngroep keurt de offertes en de facturen goed binnen de kaders van het vastgestelde werkplan.
- Het informeren, afstemmen, vertegenwoordiging van de regio Vallei en Veluwe, organiseren van beleidsvoorbereiding, etc. op uitvoerend niveau.
- Voorbereiden van netwerkbijeenkomsten en bestuurlijk overleg.
- Het opstellen van de jaarlijkse voortgangsrapportage aan de Manifestpartners en subsidiënten.

Het secretariaat van het kernteam en de financiële administratie van het Manifest en het werkplan worden uitgevoerd door Waterschap Vallei & Veluwe.

Er vindt nauwe afstemming plaats met de werkregio's Noord-Veluwe, Oost-Veluwe en het Platform Vallei en Eem. De werkregio's zijn samengesteld uit de gemeenten en het waterschap. De overige manifestpartners zijn in ieder geval betrokken als

agendalid. Per werkregio kunnen nadere afspraken gemaakt worden over een intensievere betrokkenheid op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. Afstemming met maatschappelijke organisaties vindt plaats via bestaande overlegstructuren en binnen de projecten.

Regionaal delen. Lokaal doen.

PROJECTEN | SAMENWERKING | ORGANISATIE

